

BİLGİ SİSTEMLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

[illegible]

BİLGİ SİSTEMLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

İşletmelerin kullandığı bilgi sistemleri farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Bu bölümde bilgi sistemlerin aşağıdaki ölçütler doğrultusunda sınıflandıracağız.

1. KULLANILDIĞI BİRİME GÖRE
2. KULLANILDIĞI YÖNETİM SEVİYESİNE GÖRE
3. BİRDEN FAZLA BİRİMİ KAPSAMA DURUMUNA GÖRE

KULLANILDIĞI BİRİME GÖRE BİLGİ SİSTEMLERİ

- Üretim Bilgi Sistemi
- Satış ve Pazarlama Bilgi Sistemi
- Muhasebe ve Finans Bilgi Sistemi
- İnsan Kaynakları Bilgi Sistemi

ÜRETİM BİLGİ SİSTEMİ

- İşletmelerde üretim birimi,
 - Ürünlerin geliştirilmesi,
 - Hammaddelerin tedarikçilerden sipariş ve temin edilmesi,
 - Üretim planlaması
 - Ürünlerin üretilmesi,
 - Üretim tesislerinin bakımı,
 - Ürünlerin müşterilere ulaştırılması gibi işlevleri yerine getirir.
- Üretim bilgi sistemi bu işlevleri yerine getirmeye yardımcı olur. Ayrıca,
 - Firmaların uzun vadeli üretim planlarını ele almalarına,
 - Ör: yeni fabrikanın kurulacağı yer, yada yeni bir üretim teknolojisine yatırım yapmak
 - Üretim maliyetlerini izleme ve analiz etmeye,
 - Üretim görevlerini yerine getirme, envanter takibi, kalite vb. konularda yardımcı olur.

SATIŞ VE PAZARLAMA BİLGİ SİSTEMİ

- İşletmelerde satış ve pazarlama birimi
 - Yeni ürünlerin geliştirilmesi,
 - Fiyatların belirlenmesi,
 - Ürünlere ait tutundurma faaliyetleri
 - Müşterilerden siparişin alınması gibi işlevleri yerine getirir
- Satış ve pazarlama bilgi sistemi bu işlevleri yerine getirmeye yardımcı olur. Ayrıca,
 - Ürün ve satış fırsatlarını etkileyen trendleri izlemeye,
 - Rakiplerin performansını izlemeye,
 - Pazar araştırmaları yapmaya
 - Reklam ve satış kampanyalarını analiz etmeye,
 - Fiyatlandırma kararlarını desteklemeye,
 - Satış performansını izlemeye,
 - Potansiyel müşterileri bulup onlarla temas kurmaya,
 - Satışları takip etmeye,
 - Siparişleri işlemeye,
 - Müşterilere çeşitli destek hizmetleri sağlamaya yardımcı olur.

MUHASEBE VE FİNANS BİLGİ SİSTEMİ

- İşletmelerde muhasebe ve finans birimi
 - Muhasebe kayıtlarını tutmak,
 - Harcamaları kontrol etmek,
 - Finansal raporları hazırlamak,
 - Planlama ve bütçe yapmak,
 - Nakit akışını yönetmek gibi işlevleri yerine getirir.
- Muhasebe ve finans bilgi sistemi bu fonksiyonları yerine getirmeye yardımcı olur. Ayrıca,
 - Firmanın uzun vadeli yatırım hedeflerini oluşturmaya ve firmanın uzun vadeli finansal performansı hakkında tahminler yapmaya,
 - Firmanın finansal kaynaklarını kontrol ve takip etmeye,
 - Firmaya ve firmadan dışarıya olan fon akışlarını takip etmeye yardımcı olur.

İNSAN KAYNAKLARI BİLGİ SİSTEMİ

- İşletmelerde insan kaynakları birimi,
 - Firmanın ihtiyaç duyduğu insan kaynağını tespit etmek,
 - Personeli seçmek ve işe almak,
 - Çalışanlara ihtiyaçlar doğrultusunda eğitim vermek ve gelişimlerini sağlamak,
 - Çalışan performansını değerlendirmek,
 - Çalışanların ücretleri ve diğer hakları (izin, sigorta, sağlık, vb.) ile ilgili işlemleri takip etmek gibi fonksiyonları yerine getirir.
- İnsan kaynakları bilgi sistemi bu fonksiyonları yerine getirmeye yardımcı olur. Ayrıca
 - Firmanın uzun vadeli planlarına ulaşması için ihtiyaç duyduğu insan niteliklerini belirlemeye,
 - Çalışanların işe alınması, terfileri ve ücretlendirilmesi gibi konuların izlenmesi ve analiz edilmesine,
 - İşe alma ve yerleştirme işlemlerinde yardımcı olur.

YÖNETİM SEVİYESİNE GÖRE BİLGİ SİSTEMLERİ

A. Operasyon Destek Sistemleri

- İşlem Bilgi Sistemi
- Süreç Kontrol Bilgi Sistemi
- İşbirliği Bilgi Sistemi

B. Yönetim Destek Sistemleri

- Yönetim Bilgi Sistemi
- Karar Destek Sistemi
- Tepe Yönetimi Bilgi Sistemi

OPERASYON DESTEK SİSTEMLERİ

■ İŞLEM SİSTEMLERİ

- İşletmede yapılan çeşitli işlemlerde verileri kaydetmeye ve işlemeye yarayan sistemlerdir. Örneğin bir mağazada satış yapıldığında POS terminali aracılığıyla yapılan satış hakkındaki bilgiler ana bilgisayara iletilip burada kaydedilir. Yada firmanın deposuna bir mal geldiğinde, depoya getirilen malların barkodları okunarak sisteme girişi yapılır.

■ SÜREÇ KONTROL SİSTEMLERİ

- Bu sistemler fiziksel süreçleri izleyip kontrol etmeye yararlar. Örneğin bir kimya fabrikasında üretim esnasında kullanılan çeşitli sensörler üretim sürecini takip edip otomatik olarak gerekli ayarlamaları yaparlar.

■ İŞBİRLİĞİ SİSTEMLERİ

- Bu sistemler firma içerisinde çalışan takımların iletişimini geliştirip verimliliklerini artırmaya yardımcı olurlar. Örneğin e-posta yazılımı, video-konferans, vb. bu tür araçlardandır. Ayrıca çeşitli ofis uygulamaları da bu sistemlere örnek olarak verilebilir.

YÖNETİM DESTEK SİSTEMLERİ

■ YÖNETİM BİLGİ SİSTEMLERİ

- Firmalarda orta düzey yöneticiler işlerin yolunda gidip gitmediğini takip eden, bu bağlamda kararlar alan ve ilgili idari görevleri yerine getiren yöneticilerdir.
- Yönetim bilgi sistemleri, firmalarda orta düzey yöneticilere firmanın performansı hakkında raporlar sunan sistemlerdir.
- Bu sistemler işlem sistemlerinden elde edilen verileri özetleyip raporlar oluştururlar. Bu raporlar düzenli bir şekilde ve çevrimiçi olara yöneticilerin erişimine sunulur.

■ KARAR DESTEK SİSTEMLERİ

- Orta yönetimin ihtiyaç duyduğu, karar vermeye yardımcı olacak rutin olmayan sorgulamalara cevap veren sistemlerdir.
- Bu sistemlerin ihtiyaç duyduğu bilgiler firma içinden (örneğin satış bilgileri) veya dışından gelebilir (örneğin borsa verileri).
- Bu sistemler çeşitli yöneticilere karar vermeleri esnasında verileri analiz için modeller sağlarlar veya bilgileri değişik kriterlere göre özetlerler.

■ TEPE YÖNETİMİ BİLGİ SİSTEMLERİ

- Bir firmada tepe yönetimi stratejik konular ve firma içi ve dışındaki uzun vadeli trendler hakkında bilgi verecek sistemlere ihtiyaç duyarlar. Tepe yönetimi bilgi sistemleri üst düzey yöneticilere bu anlamda destek sağlar. Örneğin önümüzdeki 5 yıl içerisinde işgücü seviyeleri ne olacaktır, sektörümüzdeki maliyet trendleri uzun vadede nasıl bir hal alacaktır, rakiplerimizin performansı nasıldır gibi.

BİRDEN FAZLA BİRİMİ KAPSAYAN BİLGİ SİSTEMLERİ

- Kurumsal Bilgi Sistemleri
- Tedarik Zinciri Yönetim Sistemleri
- Müşteri İlişkileri Yönetim Sistemi
- Bilgi Yönetimi Sistemleri

KURUMSAL BİLGİ SİSTEMLERİ

- Kurumsal Bilgi Sistemleri, üretim, muhasebe, finans, pazarlama, satış ve insan kaynakları gibi farklı birimlerden gelen bilgileri ortak bir veri tabanında toplayan ve bütün bu birimlere hizmet veren bir bilgi sistemidir.
- Bu sistemler farklı birimler arasındaki iletişimi hızlandırır, bilgi paylaşımını sağlar, farklı sistemlerden kaynaklanan hata ve maliyetleri azaltarak işletmelere avantaj sağlar.

TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİM SİSTEMLERİ

- Bu sistemler firmaların tedarikçileri ile olan ilişkilerini yönetmelerini sağlar. Bu sistemler aracılığıyla firma tedarikçileri, dağıtım ve lojistik firmaları ile üretim, envanter, ürün teslimatı gibi çeşitli konularda bilgi paylaşır.
- Bu sistemler sayesinde fazla yada eksik envanter, yanlış üretim planları ve tarihleri ve ürün teslimatı ile ilgili ortaya çıkabilecek çeşitli problemler önlenmiş olur.

MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİM SİSTEMLERİ

- Bu sistemler firmanın müşterileri ile ilgili satış, pazarlama, destek hizmetleri gibi konularda koordinasyonu sağlamak için ihtiyaç duyulan bilgileri sağlarlar. Böylece firmanın gelirlerini artırmasına, yeni müşteriler bulmasına ve mevcut müşterilerini korumasına yardımcı olur.
- Müşteriler hakkında çeşitli kaynaklardan edinilen bilgiler bir araya getirilerek, müşteriler ve onların tercihleri hakkında detaylı ve doğru bilgiler bu sistemler tarafından firma içerisinde ilgili kişilere sunulmaktadır.

BİLGİ YÖNETİMİ SİSTEMLERİ

- Bir firmanın değeri sadece onun sahip olduğu fiziksel kaynaklarla ölçülmez. Aynı zamanda firmanın sahip olduğu bilgi varlıkları da önemlidir. Bazı firmaların diğerlerinden daha başarılı olmalarının nedeni ürün ve hizmetleri nasıl üretip sunacakları konusunda diğerlerinden daha iyi bilgi sahibi olmalarından kaynaklanmaktadır.
- Bilgi yönetim sistemleri, firmaların bilgi ve uzmanlığı edinme, depolama, dağıtma ve uygulama süreçlerini daha iyi yönetmelerine yardımcı olan sistemlerdir.